

ספר

מאיר הדעה

והוא פירוש יפה ומנופה על שו"ע יורה דעה

חלק רביעי

הלכות רבית חוקות העכו"ם גדה ומקואות

אשר חיבר הרב הגאון רשכבה"ג מו"ה יוסף קארז זצ"ל

עם חידושי דינים שהשמיט הגאון הנ"ל והמציאם

הגאון מו"ה משה איסרליש זצ"ל

ועליהם פתחתי ג' חיבורים נחוצים:

עוד בצדו כמה ענינים נחוצים
ובשם ביאור הדעה יכונה,
ובשמו כן הוא, כי בו נתבאר כמה
דברים שלא נמצאו בנושאי כלי
השו"ע, ובייחוד בעניינים
המתחדשים בכל יום מה שמצאנו
מפוסקי זמנינו, אשר גם בזה ערכנו
בתמצית ולשון צח וקל.

ראשית להם הוא הביאור,
קראנוהו מאיר הדעה,
יען כי מתוכו מתבארים דברי השו"ע
על ידי ליקוט וסידור נושאי כלי
השו"ע ה"ה ט"ז, ש"ך, רע"א ופתחי
תשובה, והבאנו כל דבריהם
בתמצית, והכל בלשון צח וקל
ובסדר נכון בעז"ה.

ובן סידרנו בצד השו"ע את מקורות דברי השו"ע ובעיקר מה שנמצא מפורש
בב"י, ושמו נקוב עליו שהוא ציון הדעה.

כל אלה חברנו בעה"י החונן לאדם דעת

יהושע ליפשיץ

מחבר הספרים

מאיר הפתח על פתחי שערים לג"ד יצחק אייזיק חבר, מאיר הספרא על ביאורו"ג בספרא דעניעותא,
מאיר האידרא על אד"ד ואד"ז, מאיר העץ על העץ חיים לרח"ו, מאיר הלשם על ספרי לשם שבו ואחלמה,
מאיר הנפש על נפש החיים, ומאיר תפילה

כל הזכויות שמורות
להשיג הספר ובכל עניני הספר
יהושע ליפשיץ
רח' בית וגן 19
ירושלים עיה"ק
02-641-2336

ניתן להשיג את הספרים

ובארה"ב
שירה – יהושע וידר
718-871-8652

ובכני ברק
'מרכז הספרים'
רח' הרב שך 2
03-619-4114

בירושלים עיה"ק
ספרי 'גירסא'
מול זכרון משה
02-538-1211

הדר ביזפיו
עימוד והכנה לדפוס
5725225@gmail.com

הסכמה

הן ראיתי ספר נכבד הנקרא בשמו מאיר הדעה המסדר ומבאר שיטות הפוסקים מגדול האחרונים עד פוסקי זמנינו ערוך ומסודר בטו"ט ודעת ומחבר ה"ה הרה"ג ר' יהושע ליפשיץ שליט"א אשר יגע ועמל להעמיד את דברי הפוסקים בדעת ובתבונה וכבר העיד עליו ידידי הגאון רבי אברהם ויג שליט"א על גדול יקרת המחבר שליט"א וערכו החשוב של גוף הספר ואוסיף את ברכתי להמשך זיכוי הרבים מתוך הרחבת הדעת ומנוחת הנפש
עזריאל אויערבך

בן ראיתי ספר נכבד הנקרא בשמו
מאיר הדעה המסדר ומבאר שיטות הפוסקים
מגדול האחרונים עד פוסקי זמנינו ערוך ומסודר
בטו"ט ודעת ומחבר ה"ה הרה"ג ר' יהושע ליפשיץ
שליט"א אשר יגע ועמל להעמיד את דברי הפוסקים
בדעת ובתבונה וכבר העיד עליו ידידי הגאון
רבי אברהם ויג שליט"א על גדול יקרת המחבר
שליט"א וערכו החשוב של גוף הספר ואוסיף
את ברכתי להמשך זיכוי הרבים מתוך הרחבת
הדעת ומנוחת הנפש
עזריאל אויערבך

הסכמה

בס"ד מר חשון תשע"ח

שמחתי במאד לראות בהתגלות אור יקרות של החיבור החשוב והנכבד על הלכות נדה לפרטיו ודקדוקיו שנסדר ובא לאור עולם ע"י ידידי הרב הגאון ר' יהושע ליפשיץ שליט"א אשר יודעני ומכירני בו שנים רבות וכבר איתמתי גברא בספריו החשובים אשר התקבלו בחיבה ובשמחה בקרב ת"ח ולומדי התורה הקדושה וספר זה יש בו הן סכום שיטות גדולי הדורות שלפנינו

אשר נמצאים בדפי השו"ע ונערכו ביד אמן למען יכול הקורא בהם בצמוד לדברי השו"ע והרמ"א, והן פסקים והלכות למעשה מגדולי הפוסקים שלאחריהם אשר משלימים ככל הלכה והלכה את הדברים הנוגעים במאד למעשה ובאשר שעברתי על הדברים מרישא ועד גמירא וכמדומני שהכל נכון ומכוון בס"ד וראויים לעלות על שולחן מלכים.

אברך את הרב המחבר שליט"א על זיכוי הרבים בהוצאת ספר זה ויזכה בעזהי"ת עוד רבות להגדיל תורה ולהאדירה בהוצאת עוד ספרים וחיבורים מועילים וחשובים ללמוד וללמד לשמור ולעשות מתוך מנחות הנפש והרחבת הדעת.

בברכת התורה הק' ולומדי"ה
אברהם נפתלי ויג

Harav Avraham Naftali Weg
Rav kehilath "Meyan Avraham" & kehilath "Shai Shalom" - Beit Vegan
From the Rosh Yeshiva's from "Torat Or" Yeshiva - Jerusalem

הרב אברהם נפתלי ויג
רב קהילות "מעיני אברהם" ו"שאי שלום" בית וגן
סגן ראש ישיבת יתרו אורי - ירושלים

בס"ד מר חשון תשע"ח

שמתי קמח אדאם בגמולא אל יקויר אל הימנה המנהיג והנחה
על הלכה נגד אברא ונקיטו מנפשו ואלו אלו עולם ע"י ידידי הרב הגאון
ר' יהושע ליפשיץ שליט"א אשר יודעני ומכירני בו שנים רבות וכבר איתמתי גברא בספריו החשובים אשר התקבלו בחיבה ובשמחה בקרב ת"ח ולומדי התורה הקדושה וספר זה יש בו הן סכום שיטות גדולי הדורות שלפנינו אשר נמצאים בדפי השו"ע ונערכו ביד אמן למען יכול הקורא בהם בצמוד לדברי השו"ע והרמ"א, והן פסקים והלכות למעשה מגדולי הפוסקים שלאחריהם אשר משלימים ככל הלכה והלכה את הדברים הנוגעים במאד למעשה ובאשר שעברתי על הדברים מרישא ועד גמירא וכמדומני שהכל נכון ומכוון בס"ד וראויים לעלות על שולחן מלכים.

אברך את הרב המחבר שליט"א על זיכוי הרבים בהוצאת ספר זה ויזכה בעזהי"ת עוד רבות להגדיל תורה ולהאדירה בהוצאת עוד ספרים וחיבורים מועילים וחשובים ללמוד וללמד לשמור ולעשות מתוך מנחות הנפש והרחבת הדעת.

Bait Vegan 31 st. Jerusalem
Tel. 02-6421353

רח' בית וגן 31 ירושלים ת"ו
טל: 02-641353

שלמי תודה

בראש ובראשונה אודה ה' בכל לבב, על שזכיתי להוציא ספר זה לאור, ואגב אורחא לפרסם בשער בת רבים את כל הטוב שגמלני, שהוציאני מארץ מרחקים, לחיות בירושלים עיה"ק ולעסוק בתורה, להתקרב לת"ח חשובים להתאבק בעפר רגליהם, להנות מדבריהם, ולגדול מהחינוך שהואילו בחסדם להרעיף עלי. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שאזכה לחיות בין כותלי בית המדרש כל ימי חיי, ולהוציא לאור עולם עוד ספרים רבים שיאירו את עיני ישראל ויסייעו בלימוד תורתך הקדושה, אמן.

ומכאן להכרת טובת יושבי חלד: כתיבת ועריכת רוב חלקי ספר זה נעשתה בעיקר על ידי הרה"ג שמואל ליב הכהן פרקוף שליט"א, וברוך ה' עלה פרי מיוחד במינו. וכן תודתי נתונה אברך החפץ בעילום שם אשר עמו למדתי את כל הספר בעת עריכתי. והכרת הטוב מיוחדת שלוחה לגאון רבי אברהם נפתלי ויג שליט"א מראשי ישיבת תורה אור, ורב בית הכנסת שלנו מנין אברכים בית וגן, וכן רב של בית הכנסת פני שמואל, אשר העביר את שבט ביקורתו על כל מילה ומילה ולא חסך שבטו ויישב כל מעקש והפכו למישור שיהיו הדברים מכוונים כתורה וכהלכה.

אמנם עלי לציין כי זאת למודעי, האחריות על כל המבואר הספר היא עלי ועל צוארי, שהרי אני העורך הראשי והמביא לבית הדפוס ומה שיצא מתחת ידי הוא שיצא, וממילא אם יש טעות, אין לתלותו אלא בי.

איתא במשנה (ב"מ לג ע"א) "אבידת אביו ואבידת רבו, של רבו קודמת לשל אביו, שאביו הביאו לחיי העה"ז, ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העה"ב". והרי קיום מצוות הדבקות בשי"ת מתקיימת בעיקר בתלמידי חכמים. ואם כן עולה כי בסדר ההכרת טובתי לבני אדם עלי להודות לרבותי לפני ההודאה לשארי בשרי. ודבר זה אומר, שכל מה שיש בי שהוא מצד המעלה הוא בזכותם ומהם, וכל החסרונות שיש בי, הם מכח חסרוני בקבלה מהם.

ובייחוד הודאתי נתונה להרה"ג יא"ר שליט"א [אני מזכירו בדרך רמז שכן רצונו של אדם זהו כבודו] שזכיתי לקבל ממנו עידוד, תוכחה, אמונה וחיזוק, ולגדול בהשפעתו.

ועתה מעומק לבי אודה להורי היקרים אאמו"ר מאיר וא"מ מרת אליזבט אלישבע שיחי, על כל אשר עשו ועושים למעני הן בגשמיות והן ברוחניות במסירות רבה. כמו כן ברכת תודתי נתונה למו"ח ר' יונה וחמותי מרת איטא דבורה שיחי.

ובמיוחד לאשתי היקרה תחי' מנב"ת, שאני חייב לה תודה מרובה יותר ממה שאפשר לכתוב, שכן עומדת היא לימיני תמיד לסייעני בכל מעשי, בדאגתה להסיר מעלי כל עול וטורח דרך ארץ בכדי שיהיו כל חיי נתונים אך ורק ללימוד התורה ועשיית המצוות, מוסרת את נפשה כיד ה' הטובה עליה לחנך את ילדינו בדרך הנכונה על פי התורה. יהי רצון שנזכה עוד שנים רבות לגדל יחדיו בנים ובני בנים לתורה ויראה.

יהושע בה"מ ליפשיץ

יום שני ל' כסלו תשע"ח

תוכן הסימנים

סימן קפג	אשה שרואה טיפת דם צריכה לישב ז' נקיים, ובו סעיף אחד: . . . . . א
סימן קפד	שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה ובו י"ב סעיפים: . . . . . ב
סימן קפה	דין אשה שאמרה טמאה אני ואחר כך אמרה טהורה אני, ובו ד' סעיפים: . . ח
סימן קפו	דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש, ובו ה' סעיפים: . . . . . י
סימן קפז	דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש, ובו י"ד סעיפים: . . . . . יב
סימן קפח	דיני מראות הדם, ובו ו' סעיפים: . . . . . כב
סימן קפט	דיני אשה שיש לה וסת קבוע ושאין לה וסת קבוע, ובו ל"ד סעיפים: . . . . כז
סימן קצ	דיני כתמים ובדיקת האשה, ובו נ"ד סעיפים: . . . . . מב
סימן קצא	דין אשה שמצאה דם בהשתנה, ובו סעיף אחד: . . . . . סג
סימן קצב	דיני כלה הנכנסת לחופה, ובו ה' סעיפים: . . . . . סו
סימן קצג	דין דם בתולים, ובו סעיף אחד: . . . . . סט
סימן קצד	דיני יולדת ומפלת, ובו י"ד סעיפים: . . . . . עא
סימן קצה	דברים האסורים בזמן נדותה, ובו י"ז סעיפים: . . . . . עה
סימן קצו	דיני לבישת הלבון ובדיקתה, ובו י"ג סעיפים: . . . . . פג
סימן קצז	דין שלא תטבול האשה ביום, ובו ה' סעיפים: . . . . . צה
סימן קצח	דיני טבילה וחציצתה, ובו מ"ח סעיפים: . . . . . צט
סימן קצט	שצריכה האשה לבדק בית הסתרים ודיני חפיפה בשבת ובחל, ובו י"ג סעיפים . . . . . קטז
סימן ר	אימתי תעשה ברכת הטבילה, ובו סעיף אחד. . . . . קכא

סימן קפג

אשה שרואה טיפת דם צריכה לישב ז' נקיים, ובו סעיף אחד:

ציון הרעה

6. מורח כהניס

מלורע פרשת זכיס

פרשה ד אות 3.

3. מדה לו ע"3.

ג. נדה 20 ע"1.

א. ⁶ אשה שיצא דם ממקורה⁶, ³ בין (א) באונס בין (ב) ברצון, טמאה, ⁷ (ג) והוא (ד) שתרגיש ביציאתו. ומיהו משתרגיש בו שנעקר ממקומו ויצא, ⁸

מאיר הרעה

א (א) באונס - פירוש ע"י קפילה וכדומה² (ט"ו).
 (ב) ברצון - פירוש כפי טבע האשה מחמת עגמה (ט"ו).
 (ג) והוא שתרגיש - היינו מדלוריימא, אבל מדרבנן טמאה אף כשלא הרגישה, כדלקמן סימן ק"פ (סעיף א)² (ש"ך).

ביאור הרעה

טעם על הנוב"י. וכן נשים המרגישות לחות ורטיבות סמוך לאותו מקום מבחוץ, או בין השפתיים של אותו מקום, לכו"ע לא הוי הרגשה, דהרגשה בעינן בתוך אותו מקום ולא מבחוץ (חוט שני ס"ק ד). 1) וכן עיקר (שו"ת שבה"ל ח"ב סי' פח וח"ה סי' קיג). בזמננו הנשים אומרות שאינן מרגישות הרגשות הללו, ומ"מ כתבו הפוסקים שיש להתייחס לראיותיהן כטומאה דאורייתא, מחמת כמה טעמים: א. דודאי שהן מרגישות אלא שאינן מבינות (ערוה"ש סע' סא), וכיון דחזינן שהנשים יודעות בדיוק מתי נעשו נידות, על כרחך ודאי שהן מרגישות (שו"ת אגרות משה ח"ד סי' יז אות יב, תשו' לר"ש איידער). והוא מחמת חוסר שימת לב ועצבים, וחושבות שאינן מרגישות, אבל אחר בירור מתגלה שהן כן מרגישות (שו"ת שבה"ל ח"ה סי' קיט ס"ק ט). ואם רואות דם בדרך הנשים יש להניח שהיתה בהרגשה ורק הן לא הבחינו בכך, שמחמת חולשת הדורות חוץ ההרגשה נחלש, וגם נחלשו החושים, וה"ה אשה המשותקת בפלג גופה התחתון אם היה דם בדרך הנשים, יש להניח שהיה בהרגשה אף שאין לה יכולת להרגיש הרגשה זו (חוט שני ס"ק ד). ב. דההיתר של ראייה בלא הרגשה הוא משום דהויא ראייה שלא בדרך, אבל בזמננו שכל הנשים אינן מרגישות, אף אם ראתה בלא הרגשה הויא ראייה בדרך (בית מאיר בצלעות הבית סי' יג טז ע"א, הגרי"ש אלישיב בקובץ תשובות ח"א סי' פד, וכע"ז בפרדס רימונים סוף פתחי נדה). ולענין שאר ההרגשות שבגוף הרגילות לבא עם הוסת, ככאבי ראש או כאבי בטן וכדומה, יש מן הפוסקים הסוברים דחשיב הרגשה (פרדס רימונים סוף פתחי נדה ובס"י קפט על הט"ז ס"ק לח, סד"ט סי' קצ ס"ק א ד"ה אמנם ובס"י קפט על הט"ז ס"ק ד"ה והנה וע"ע מש"כ בס"י קפט ס"ק כז, שו"ת מהר"ם שיק סי' קפד, שו"ת אגרות משה ח"ד סי' יז אות יב וציץ אליעזר ח"ו סי' כא). ויש שהקלו דלא חשיב הרגשה (ערוה"ש סע' נט, הגרי"ש אלישיב בקובץ תשובות ח"א סי' פד, חוט שני ס"ק ד אות א ואות ד, מראה כהן פ"א עמ' ג). ולענין אשה שראתה טיפות דם בתוך ליחה לבנה מרובה, י"א דחשיב שראתה דם שלא ע"י הרגשה, דתלינן ההרגשה בליחה המרובה (שב יעקב ובית יעקב בפת"ש סי' קצ סעיף א), ויש שהשיג על זה (סד"ט בפת"ש שם).

א) המקור הוא הרחם שבו נוצר הולד. ואשה שניטל כל הרחם שלה [ע"פ הוראת חכם], וראתה אח"כ דם, הרי זו טהורה, דכל דם שאינו בא מן המקור, דהיינו הרחם, אינו מטמא. אמנם אם לא הוציאו את כל הרחם, ונשארו חלקים ממנו בפנים, הדם שבא אח"כ הוא מן הרחם, וטמאה. ודע, דאם היתה טמאה נדה, והוציאו את כל רחמה, עדיין היא בטומאתה עד שתמנה ז' נקיים ותטבול ותטהר כדין, וחייבת גם לבדוק בו נקיים, בפרט משום החשש שלפעמים משאירים חלקים מהרחם בפנים (חוט שני ס"ק ב אות א). אשה שיש לה פצע באותו מקום (ע"י לקמן הערה י לגבי תואר "אותו מקום"), ויוצא ממנו דם, אין זה דם נדות (קפ"ס ס"ה). ולענין אשה שיש לה מכה ברחם, המוציאה דם, ראה להלן סימן קפ"ס ס"ה ס"ק ל. ב) וה"ה אם ראתה מתוך פחד או התאמצות, חשיב דרך אונס, וכן אשה הלוקחת כדורים כדי לקבל את מחזור הדמים שלה, או כדי להקדים או לאחר את וסתה, הוי דם נדה וטמאה (חוט שני ס"ק ג אות ו). וה"ה אם ראתה דם ע"י מכשיר חיצוני שהגיע עד לפתח המקור טמאה (חוט שני ס"ק ג אות א), וראה גם להלן סי' קצ"ב ס"ק ח לענין דין פתיחת הקבר. לענין אשה שהפילה ולדה, אם טמאה נדה, ראה להלן סי' קצ"ד ס"ב. 2) ונפ"מ בזה לענין כשנמצא הדם על דבר שאינו מקבל טומאה או בגד צבעוני, כדלהלן סימן קצ"ו. ולענין דם שבא בלא הרגשה והוא ודאי מגופה, ראה להלן סי' קצ"ה אות כה. ד) היא הרגשה הדומה להרגשה בשעה שאדם מתחיל להטיל מי רגלים (ערוה"ש סעיף ס', וכ"כ בשו"ת חת"ס סי' קצא שהיא כהרגשת עקיצת מי רגלים). והרגשה זו היא רק בתחילת הוסת, ואח"כ כל הימים שרואה חשיב דם בהרגשה, כיון שהוסת התחיל בהרגשה (שו"ת חת"ס סי' קצ"ד ואומר). ובזמננו הרגשה זו אינה מצויה, דמתוך נשים רבות היו יחידות שהיתה להם באמת הרגשת פתיחת פי המקור (שיעורי שבה"ל סי' קצ"א ס"ק יא). ה) מיהו נחלקו הפוסקים באיזה מקום בגופה חשיבא הרגשה בזיבת דבר לח, י"א דבכל אותו מקום חשיבא הרגשה (נוב"י, וכן שאר האחרונים לא חילקו בכך), וי"א דדוקא אם הרגישה את הזיבה בשעה שזב מן המקור לאותו מקום (חור"ד). אמנם י"א שבמציאות אי אפשר להרגיש זיבה בתוך חלל הגוף רק כשסמוך לאויר העולם (הג' ברוך

⁷טמאה אף על פי (ה) שלא יצא לחוץ. ואפילו לא ראתה אלא טיפת דם (ו) כחרדל, ⁸יושבת עליו שבעה נקיים. הגה: כאשר יתבאר לקמן סימן קצ"ו. ¹ואין חילוק בין פנויה לנשואה לענין איסור נדה, כי כל הנזכר על הנדה חייב כרת:

ציון הדעה
ד. ממני נדה מ
ע"א. ה. נדה סו
ע"א. ו. שו"מ
הריב"ש ס' תכה.
א. טור. ב. רש"י
נדה טז ע"א.
ג. מוס' נדה יז
ע"א. ד. מרדכי
שנועות ס' משלה.
ה. רשב"א בתורת
הבית ב"ז ע"ב ז
ע"ב. ו. נדה סג
ע"ב, ושנועות יח
ע"ב.

סימן קפד

שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה ובו י"ב סעיפים:

א. רוב הנשים יש להם וסתות (פירוש זמן קבוע אורח כנשים) לראות בזמן ידוע, כגון מעשרים לעשרים יום (א) או 'מל' לל' יום. ²וכל אשה שיש לה וסת קבוע, בא עליה שלא בשעת וסתה (ב) ואינה צריכה בדיקה לפני תשמיש. ⁷הגה גס אין לה להחמיר לדקוק ענמה לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש, שלא יהא לנו נוקפו ופורש. ⁸אבל שלא בשעת תשמיש כל המרבה לבדוק הרי זו משובחת⁽⁸⁾: **ב.** 'בשעת וסתה (ג) צריך לפרוש ממנה

מאיר הדעה

מקום טמאה, דחיישין שמא יאל הדם מהמקור] (נרית אברהם כפת"ש). (ו) בחרדל - והוא הדין פחות⁽²⁾ (ש"ך). **א** (א) או מ" - סתם וסת הוא משלשים יום לשלשים יום, לפיכך אם לא קבעה וסת, מסתמא וסתה כל שלשים יום. וזמון שלשים יום מיקרי שלא בשעת וסתה (ש"ך), וי"א שצריכה בדיקה לתשמיש אף מן שלשים⁽²⁾ (קד"ט, וחוו"ד כפת"ש). (ב) ואינה צריכה בדיקה לפני תשמיש - ואין להחמיר לדקוק, לא לפני תשמיש ולא אחרי⁽²⁾ (ש"ך). **ב** (ג) צריך לפרוש - מדכנן (ש"ך). וי"א דפרישה בעונת וסתה הוא מן המורה⁽¹⁾ (נז"י וסת"ס כפת"ש).

ביאור הדעה

יב ולענין טיפת דם זעירה שאינה נראית אלא ע"י זכוכית מגדלת, ראה להלן סי' קפח אות א. **א** אמנם אם גורם שמשרטת עצמה, לא תבדוק. כמו כן אין לבדוק בנייר שמקנחות אחר צרכים והטלת מי רגלים, כיון שהנייר יש לו הרבה חסרונות בהלכה (שיעורי שבה"ל ס"ק יא). בזמן הזה שאין אנו בקיאים במראות, והרבה פעמים אוסרים מספק וחומרא, ודאי אין מעלה ברבוי בדיקות (תשובת הגר"מ פיינשטיין לר"ש איידער). **ב** דין אשה שאין לה וסת קבוע אם צריכה בדיקות לתשמיש, יבואר לקמן סי' קפו ס"ב. **ג** אמנם אם הבעל ציוה לה שתבדוק עצמה, שרי לבדוק (כרתי ופילתי סי' קפו ס"ק א). וכל אדם רשאי להחמיר על עצמו לצוות לאשתו שתבדוק קודם תשמיש, אבל לא לאחר תשמיש (שו"ע הרב ס"ק ג). והנהגים שהאשה בודקת קודם תשמיש, נחשב כמו שציוה לה בעלה לבדוק, ומותרת לבדוק (שיעורי שבה"ל ס"ק ח). **ד** ואשה שרואה בהפלגות קצרות ולעולם חל ליל טבילתה בעונת וסתה, כתב בתפארת למה שמוותרת לשמש בעונת וסתה. ומ"מ עדיף שתפסיק בטהרה ביום ד' ותתחיל למנות מיום ה' לראייתה, אם יכולה, כדי שלא יחול ליל הטבילה בעונת וסתה (פת"ש).

בבדיקה בלא הרגשה, או אחר תשמיש בלא הרגשה, הרי זו טמאה מדאורייתא⁽¹⁾, די"ל דהא בלא הרגשה משום דקצרה שהוא העד או השמש⁽²⁾ (פלא, קד"ט, וחוו"ד כפת"ש). וכן סמון מיד אחרי הטלת מי רגלים הוא גם כן דאורייתא⁽²⁾, אבל קיומם שאינו מיד אחרי הטלת מי רגלים, והיה רק קיומם מזמון, אינו אלא דרכנן. וכן כל בדיקה שלא הכניסה העד בעומק אותו מקום⁽³⁾, אינו אלא מדכנן כשלא הרגשה (חוו"ד כפת"ש). **(ה)** ש"א יצא לחוץ - רק בשעה שהדם יוצא מהרחם לאותו מקום, או נטמאת נדה⁽⁴⁾, ולא בשעה שיצא מאותו מקום למוך לגוף, [ומ"מ כל זמן שמואלת דם בלוחות

ז) והוא הדין אשה הנבדקת אצל רופאה או אחות, אפילו לא הגיעו לפי המקור, ונמצא דם על המכשיר או הכפפות, אפילו כל שהוא, טמאה, ואין חילוק באיזה עובי המכשיר, דחיישין שמא הרגשה וסברה שזו הרגשת המכשיר. אמנם אם לא נמצא דם אין צורך לבדוק את הכפפה אם יש בה דם, ורק מצד 'כל המרבה לבדוק הרי זו משובחת' (חוט שני ס"ק ג אות ה וס"ק ד אות ב). **ח** "שמש" הוא כינוי לאבר התשמיש של האיש. ואף אם אומרת ברי לי שלא הרגשתי, טמאה מדאורייתא (בינ"א כלל קיג ס"ק ח). **ט** וי"א דאם מצאה כתם אחרי הטלת מ"ר הוי דרבנן כשאר כתמים, וכן לענין שיעור "מיד" אחרי הטלת מי רגלים, ראה להלן סי' קצא אות ג. **י** מתוך צניעות הענין אנו מכנים הנתיק בלשון "אותו מקום", ועי' ציור שאותו מקום כולל מחוץ לגוף עד צואר הרחם. **יא** דם הנדה אינו מטמא אלא כשיצא דרך ערוותה. ואשה שעברה נתוח קיסרי, אם לא יצא דם דרך אותו מקום אלא רק דרך מקום הניתוח הרי זו טהורה (חוט שני ס"ק ב אות ד).

